

Stockholms tingsrätt

Avd 1
Box 8307
104 20 STOCKHOLM

Mål B 12885-10, Enhet 11, Julian Assange ./ allmän åklagare angående våldtäkt m.m.; nu fråga om omprövning av häktningsbeslut.

Förelagda att yttra oss över begäran om omhäktningsförhandling vill vi anföra följande:

Yrkande

Det bestrids att det föreligger skäl att häva häktningsbeslutet. Det föreligger alltså sannolika skäl för att Julian Assange gjort sig skyldig till de gärningar som han häktats för och den särskilda häktningsgrunden, flyktfaran, är oförminskad.

Muntlig förhandling påkallas inte men vi har ingen erinran mot att sådan hålls.

Sannolika skäl

En närmare redogörelse för de omständigheter som utgör sannolika skäl har lämnats i åklagarnas yttrande den 24 november 2010 i Svea hovrätts mål Ö 9363-10. Den redogörelse som då lämnades är alltså aktuell. Det har efter häktningsförhandlingen inte tillkommit något som försvagat brottsmisstankarna eller som är av någon avgörande betydelse för dessa. Ett utdrag av yttrandet i den del det avser sannolika skäl bifogas som bilaga (sekretessbelagd).

Har Julian Assange fått del av de omständigheter som häktningsbeslutet grundas på?

Under häktningsförhandlingen i Stockholms tingsrätt den 18 november 2010 lämnade vice chefsåklagaren Erika Lejnefors muntligen en utförlig redogörelse för vari gärningarna består, utredningsmaterialet och för de omständigheter som påstods konstituera flyktfara. Redogörelsen grundades på häktningspromemorian samt visst material som försvaret fått ta del av på förhand men som inte gavs in till rätten.

I tidigare nämnda yttrande över Julian Assange överklagande av Stockholms tingsrätts häktningsbeslut lämnades en skriftlig redogörelse för gärningarna, innehållet i utredningsmaterialet och för de omständigheter som låg till grund för påståendet om flyktfara.

Genom sin försvarare torde Julian Assange ha informerats om de omständigheter som beslutet att häkta honom i sin frånvaro grundades på.

Lagändringen den 1 juni 2014 innebär att den som frihetsberövas såsom anhållen eller häktad har rätt att få del av de omständigheter som beslutet grundas på. Vid genomförandet av direktivet har man avsiktligt valt att i 24 kap 9 a § tala om omständigheter. I propositionen framhålls särskilt att bestämmelsen inte ger den misstänkte rätt till kopior av utredningsmaterialet. Det ska tillhandahållas på det sätt som bedöms mest lämpligt i det enskilda fallet. I sammanhanget hänvisas till NJA 2008 s 883. Den misstänktes rätt till insyn i utredningen efter anhållandet regleras av 23 kap 18 § RB. Åklagarmyndighetens tolkning av den aktuella bestämmelsen framgår närmare av RättsPM 2014:1 Misstänktas rätt till insyn vid frihetsberövande m.m.

Då Julian Assange inte är frihetsberövad såsom häktad torde inte denna bestämmelse aktualiseras nu. Vidare måste de omständigheter som häkttningsbeslutet grundas på redan vara väl kända för honom genom de uppgifter som lämnades vid häkttningsförhandlingen och genom det tidigare nämnda yttrandet.

Särskilda häktningsskäl - flyktfara

I försvarets inlägga har lämnats en på väsentliga punkter felaktig redogörelse för det sätt utredningen bedrivits på och för vilka åtgärder som vidtagits för att få till stånd förhör med Julian Assange i Sverige. I det tidigare nämnda yttrandet lämnades en utförlig redogörelse för tiden fram till tidpunkten för häkttningsförhandlingen.

Sammanfattningsvis är sakförhållandena följande:

Sedan förundersökningen återupptagits vid överprövningsbeslutet den 1 september 2010 genomfördes bland annat ett antal förhör med målsägande och vittnen. Vid de kontakter som förekom med advokaten Björn Hurtig, då försvarare för Julian Assange, lämnades informationen att ett antal utredningsåtgärder skulle vidtas innan det var aktuellt att hålla förhör med hans huvudman.

Den 21 september 2010 togs kontakt med advokat Hurtig för att boka förhör med Julian Assange snarast möjligt. Parallellt gjorde polisen eftersökningar dock utan resultat. Under de följande dagarna togs upprepade kontakter med advokat Hurtig för att få till stånd förhör med Julian Assange. Den 27 september 2010 meddelade advokat Hurtig att han inte lyckats nå Julian Assange. Julian Assange anhölls då i sin frånvaro. Advokat Hurtig underrättades.

Den 30 september 2010 meddelade advokat Hurtig att Julian Assange befann sig utomlands men skulle återkomma till Sverige. Han föreslog förhör söndagen den 10 oktober alternativt torsdagen den 14 oktober 2010. Från åklagarsidan framfördes önskemål om att få till stånd förhör tidigare om möjligt.

Den 5 och 8 oktober togs nya kontakter med advokat Hurtig om tidpunkt för förhör. Under eftermiddagen den 8 oktober meddelade advokaten att Julian Assange då befann sig utomlands på grund av arbete men skulle återkomma med besked om förhör skulle kunna genomföras den 14 oktober. Den 12 oktober hade advokat Hurtig ännu inte lyckats komma i kontakt med sin huvudman. Det kom inte till stånd något förhör den 14 oktober 2010. Påståendet att åklagarsidan avvisat de föreslagna tiderna är felaktiga.

Att påståendena om underlåtenhet på åklagarnas sida att försöka få till stånd förhör är felaktiga framgår också av den dom som City of Westminster Magistrates' Court avkunnade den 24 februari 2011 i målet om överlämnande av Julian Assange till Sverige.

Fram till dess Julian Assange anhölls i sin frånvaro den 27 september 2010 fanns inte några formella hinder för Julian Assange att lämna landet. Det har inte vid någon tidpunkt, vare sig före eller efter den 27 september lämnats något "tillstånd" för Julian Assange att lämna landet. Påståendet är felaktigt.

Fram till den 7 december 2010 då Julian Assange greps i London var det okänt för polis och åklagare var han befann sig. Några adresser eller telefonnummer där Julian Assange kunde nås personligen var trots förfrågningar hos försvararen och andra personer som hade kontakt med honom inte möjliga att få.

Åtgärden att begära Julian Assange häktad hade som syfte att möjliggöra genomförandet av förundersökningen och en eventuell lagföring. Det är, tvärtemot vad försvaret förefaller göra gällande, inte enbart en fråga om att hålla ett antal förhör.

Så som vi har förstått Julian Assanges inställning genom hans försvarare och uttalanden i media så har han inte för avsikt att inställa sig till förhör eller rättegång i Sverige. I NJA 2007 s 337 ansågs ett uttalande från en misstänkt att denne inte hade för avsikt att resa till Sverige för att delta i förhör vara tillräckligt för att konstatera att det fanns risk för att denne skulle undandra sig lagföring.

Mot denna bakgrund anser vi det uppenbart att flyktfaran kvarstår.

Frågan om att hålla förhör med Julian Assange i Storbritannien?

Under oktober 2010 stod det klart att Julian Assange av allt att döma befann sig utomlands, okänt var, och försöken att få till stånd förhör i Sverige hade misslyckats.

I ärenden där en misstänkt person befinner sig utomlands måste åklagaren överväga vilka utredningsåtgärder som är möjliga enligt svenska och internationella regelverk. Vidare måste åklagaren överväga vad som krävs i det enskilda fallet för att utredningen ska kunna genomföras på ett rättssäkert och effektivt sätt utan att kvaliteten försämras. Åklagaren måste också överväga hur en eventuell rättegång ska kunna genomföras, om utredningen leder till att åklagaren väcker åtal, och hur ett eventuellt straff ska kunna verkställas.

I detta ärende utmynnade våra överväganden i att Julian Assange behövde vara tillgänglig i Sverige under utredningen och för rättegång vid ett eventuellt åtal. En framställning om rättslig hjälp i brottmål till något annat land för att få bistånd med att genomföra förhör med Julian Assange hade därför inte varit aktuellt ens om det hade varit känt var han befann sig. I vågskålen låg också allvaret i de brott Julian Assange misstänktes för. Julian Assange begärdes därför häktad i sin frånvaro. Med stöd av domstolens häktningsbeslut utfärdades en europeisk arresteringsorder och en internationell efterlysning. Syftet med häktningsbeslutet var och är att säkerställa att utredningen kan fullföljas och att rättegång kan genomföras vid ett eventuellt åtal.

Sedan Julian Assange tagit sin tillflykt till Ecuadors ambassad och det beslutade överlämnandet därmed förhindrats har vi kontinuerligt prövat frågan om syftet med den europeiska arresteringsordern skulle kunna uppnås med en begäran om rättslig hjälp i brottmål till Storbritannien och framställan till Ecuador att upplåta sin ambassad för att hålla förhör med Julian Assange och vidta vissa andra utredningsåtgärder. Om förhör och andra utredningsåtgärder skulle vidtas i Storbritannien och utredningen därigenom skulle leda till åtal mot Julian Assange krävs dock fortfarande att han kommer till Sverige för att en rättegång ska kunna genomföras och ett eventuellt straff kunna verkställas.

Sammantaget bedömer åklagarna att ansökningar om att få bistånd med ett eller flera förhör med Assange och andra nödvändiga åtgärder i Storbritannien inte skulle föra ärendet framåt på ett effektivt sätt. Frågan har som nämnts upprepade gånger prövats och förhållandena är således inte jämförbara med situationen i NJA 2007 s 337.

Denna bedömning som alltjämt kvarstår har försvararna informerats om, bl.a. vid ett möte den 7 maj 2013.

Proportionalitet

Svea hovrätt har funnit Julian Assange på sannolika skäl misstänkt för våldtäkt som är mindre grov, olaga tvång och sexuellt ofredande i två fall. Misstanken kvarstår med oförändrad styrka. Flyktfaran är uppenbar.

Frågan är om den långa tid som förflutit sedan häktningsbeslutet ska medföra att det inte längre kan anses proportionerligt att Julian Assange är fortsatt häktad i sin frånvaro. Frågan är också vilken tid som prövningen ska omfatta.

Julian Assange frihetsberövades i England den 7 december 2010. Han försattes på fri fot mot borgen och anmälningssplikt den 16 december 2010. Han motsatte sig överlämnande enligt den EAW som utfärdats med häktningsbeslutet som grund. Frågan om hans överlämnande blev föremål för prövning i samtliga instanser. Högsta instans, Supreme Court meddelade dom den 30 maj 2012. Julian Assange begärde att målet skulle återupptas i Supreme Court, en begäran som avsågs genom beslut den 14 juni 2012.

Den 19 juni 2012 tog Julian Assange sin tillflykt till Ecuadors ambassad i London och har under skydd av asyl vistats där sedan dess. Genom att uppehålla sig i ambassadens lokaler är han utom räckhåll för brittisk polis. Julian Assange har därigenom kunnat undandra sig verkställigheten av domen i Supreme Court om hans överlämnande till Sverige.

Den tid som Julian Assange undandragit sig verkställigheten genom att hålla sig utom räckhåll för engelska myndigheter kan inte tillgodoräknas honom vid proportionalitetsbedömningen. Hans vistelse på ambassaden är självvald och kan inte jämföras med ett frihetsberövande. Rättsfallet NJA 2011 s. 518, som åberopats av försvararna, saknar relevans i nu aktuellt fall, eftersom de misstänkta i det fallet var frihetsberövade såsom häktade, d.v.s. häktningsbeslutet var verkställt.

Enligt vår uppfattning är den tid som bör tas i beaktande vid en bedömning av proportionalitet endast den tid som åtgått för prövningen i de engelska domstolarna. Julian Assange var inledningsvis frihetsberövad under tiden 7-16 december 2010. Han frigavs därefter mot borgen och anmälningssplikt. Den frihetsinskränkning Julian Assange fått vidkännas i form av anmälningssplikt under den tid prövningen i domstolarna pågick kan inte anses så omfattande att häktningsbeslutet och den därmed sammanhängande Europeiska arresteringsordern med hänsyn till de brott han är misstänkt för skulle anses oproportionerlig.

Julian Assange har i sin inlägga gjort gällande att han själv varit förhindrad att resa till Sverige under den tid prövningen i de engelska domstolarna pågick. Så

har inte varit fallet. Om han hade varit villig att komma till Sverige hade ett överlämnande av honom kunnat ske med kort varsel.

Utredningen har bedrivits med den skyndsamhet och effektivitet som med hänsyn till omständigheterna varit möjlig.

Att Julian Assange omöjliggör verkställigheten av domen om hans överlämnande till Sverige på ett så effektivt sätt att han själv helt disponerar över frågan om han ska kunna överlämnas är inte i sig ett skäl att häva häktningen. Rättsfallet RH 1981:14 som försvaret avsett att hänvisa till avsåg en annan situation än den nu aktuella. I fallet från 1984 saknades formella möjligheter att utlämna den som häktats i sin frånvaro från det land där han befann sig.

Sammanfattningsvis anser vi att det saknas skäl att upphäva häktningsbeslutet. Julian Assange är fortfarande på sannolika skäl misstänkt för de brott han är häktad för i sin frånvaro. Flyktfaran består och det kan inte med hänsyn till samtliga omständigheter anses vara oproportionerligt att häktningen kvarstår.

Marianne Ny

Ingrid Isgren